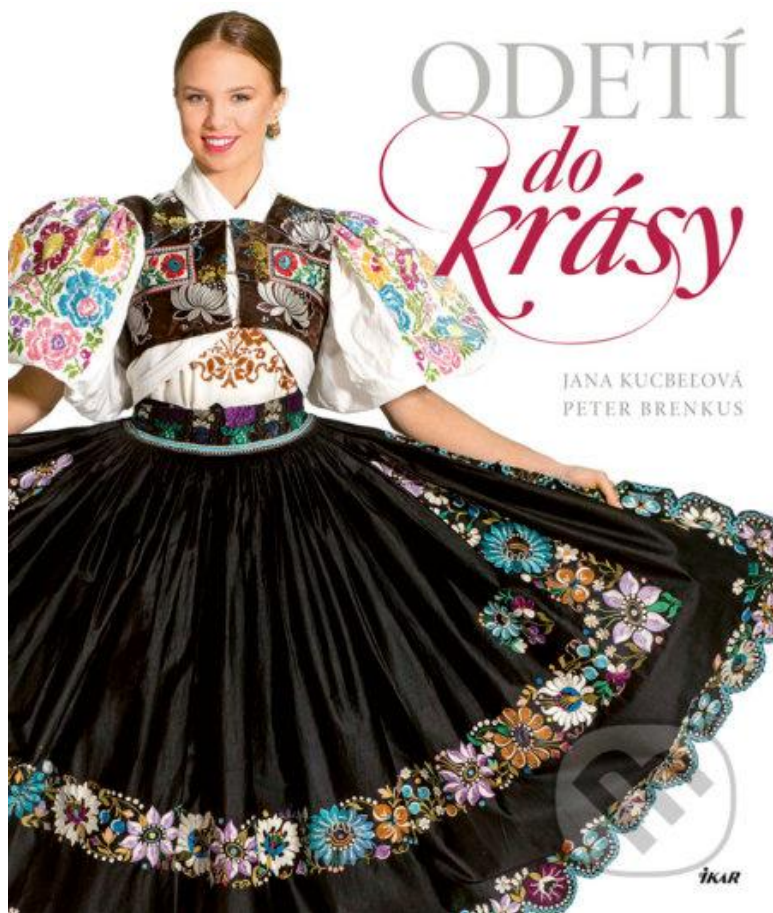

Odetí do krásy v obciach okresu Partizánske

Reprezentatívna kniha s názvom **Odetí do krásy** zaujala aj tých, ktorí sa folklórom nezapodieajú. Oceňuje sa tiež to, že publikácia je vhodná na podarovanie aj mimo Slovenska. Jedno by sme však tejto peknej knihe ako lokálpatrioti mohli vyčítať. Kroj z našej časti Ponitria sa v nej nachádza iba jeden. Myslí sa tým bývalý okres Topoľčany. Krojmi obcí terajšieho okresu Partizánske sa publikácia vôbec nezapodieva. Vzniká tak priestor pre iniciatívu, ktorá by s podporou samospráv, združení obcí okresu mohla skončiť vydaním vlastnej, aj keď nie natoľko reprezentatívnej publikácie. Šlo by zároveň o zdokumentovanie toho, čo sa vôbec ešte zachovalo a ukázkou, že naša časť Slovenska mala vlastnú folklórnu identitu. Pravdou je, folkloristi-výskumníci sa o naše okolie nezaujímali dostatočne zavčasu. Tu pôsobiaci folklórny súbor sa tiež nevenoval našej časti Ponitria natoľko, ako to bolo správne požadované na rôznych prehliadkach, súťažiach zo strany na to oprávnených. V spoločne vydanéj knihe by každá obec okresu dostala priestor prezentovať sa cez svoju folklórnu minulosť, ktorá je v jednotlivých obciach zatiaľ ešte rôzne prítomná. Čo by bolo treba ohľadne publikácie zadovážiť cez iniciatívnejších občanov mienených obcí, asi akým spôsobom, to je uvedené nižšie. Čím nám do publikácie bude môcť prispieť Ing. Jozef Lehocký, ktorý od roku 1975 robil výskum na území bývalého okresu Topoľčany sa zatiaľ nevie. Snahou bude, aby jeho konkrétne zistenia boli súčasťou publikácie. Jej vydanie by sa malo zrealizovať do dvoch rokov.

... Partizánske má mestské časti, ktorých by sa tento počin tiež týkal. Bývali to samostatné obce, ktoré tu boli podstate skôr než samotné mesto. Primátor mesta je ochotný projekt podporiť. Veríme, že kladný postoj k nemu zaujmú aj samosprávy obcí nášho okresu. Riaditeľka RKC Prievidza projekt predbežne podporila aspoň morálne. Minimálne toto je očakávané aj od starostov obcí nášho okresu.

... Kto si trochu preštuduje nižšie uvedené, už len tým sa stane spôsobilým spolupracovať ohľadne tejto záležitosti. Aj keby sa s folklórom doteraz stretával iba príležitostne.

ZEM SPIEVA

/ Príspevok do regionálnych novín Tempo - 13.7. 2017/

Aj vy ste sledovali túto úspešnú televíznu folklórnu šou, aj vám v nej chýbal zástupca nášho regiónu? Myslená je tým severovýchodná časť bývalého okresu Topoľčany. **Konkrétnejšie, ide nám o obce terajšieho okresu Partizánske.**

... V novinách Tempo / r. 2016 č. 21 / bol uverejnený článok o 97 ročnej pani Fodorovej z Hradišťa, ktorá tam kedysi viedla folklórnu skupinu. Na jej založenie bol daný podnet z dôvodu začínajúceho sa výskumu v obciach našej časti Ponitria, na ktorú sa z rôznych dôvodov dovtedy desaťročia zabúdalo. V istom zmysle, zabúda sa dodnes. V porovnaní s inými regiónmi Slovenska, kde sa miestne súbory venujú predovšetkým uchovávaniu a rozvoju folklóru vlastného regiónu nielen 4 - 5 desaťročí. V rámci Slovenska, prípadne medzinárodne sú preto tieto regióny známe aj svojou folklórnou identitou. Už len charakteristické kroje sa v podstate stali ich obchodnou značkou v oblasti propagácie, rozvoja turizmu. Zameškané by sa čiastočne dalo dobehnúť, ak by sa zainteresovaní v kultúrnom dianí v jednotlivých obciach zaujímali napríklad aj o konkrétne výstupy výskumu.

<http://www.skacany.sk/ludovy-odev.html>

... Týmto sa zverejňuje so súhlasom autora nižšie uvedených riadkov jeho krátky opis priebehu výskumu, pri ktorom mu boli nápomocní dnes už nežijúci pamätníci, nositelia folklórnych tradícií nášho regiónu, ktorí boli mnohým z nás rodičmi, starými rodičmi, alebo skôr už prastarými rodičmi.

Výskum ľudových tradícií na Topoľčiansku v 70. rokoch minulého storočia a využitie jeho výsledkov.

V rokoch 1975 až 1979 sa uskutočnil na väčšine regiónov vtedajšieho Západoslovenského kraja výskum zameraný na ľudové tanečné tradície. Výskum organizovalo Krajské osvetové stredisko (KOS) v Bratislave. Realizovali ho trojice folkloristov, ktoré v tom, ktorom regióne pôsobili: výskumník tanca (choreograf), hudobník a technik. Postupovali podľa rovnakého súboru otázok – dotazníka. Ten bol spracovaný v spolupráci s etnografmi, pracovníkmi SAV. Organizácia vytvorila podmienky pre túto prácu - každý tím dostal magnetofón (v tom čase veľké kotúčové magnetofóny) pomerne kvalitný mikrofón, magnetofónové pásky - rozhovory a piesne sa nahrávali. Prácu výskumníci robili za určitú, skôr symbolickú odmenu, prepravovali sa vlastnými autami.

Na Topoľčiansku, na území, ktoré je možné približne ohraničiť smerom sever – juh to boli dediny od Čiernej Lehoty po Koniarovce a smerom západ – východ od Podhradia po **Veľké Uherce**, som uskutočnil výskum v 31 dedinách, v ďalších 33 dedinách boli podstatné informácie získané písomne formou dotazníka. Keď som prácu začínal, nezistil som, či dovtedy niekto podobný výskum na tomto území robil, nevedel som tiež, či folklórne prejavy, ktoré som mal skúmať sú tu rovnaké, či majú varianty, ak sú rôzne v lokalitách. Vychádzal som z predpokladu, že v dedinách, kde sa nosil rovnaký kroj, obvykle v jednej farnosti, budú približne rovnaké aj ostatné prejavy ľudovej kultúry. V každej dedine som sa pýtal, v ktorých okolitých dedinách bol kroj rovnaký ako v ich dedine. Potom som išiel do tej lokality, kde vedeli, že sa nosil už kroj odlišný. Veľkou pomocou v organizačnom zabezpečovaní informátorov v dedinách bola spolupráca s pracovníkom Okresného osvetového strediska v Topoľčanoch (OOS) pánom Jaroslavom Tomanom.

Najúplnejšie informácie o tanci je možné získať pri skutočnej spontánnej tanečnej príležitosti. Takéto možnosti som však nemal. Môj hudobný spolupracovník bol harmonikár, takže keď boli moji informátori fyzicky schopní, potancovali sme u nich v kuchyni či v izbe. V piatich dedinách som pomohol pri vzniku **folklórnych** skupín. Výsledky takejto metódy výskumu tancov využili na OOS v Topoľčanoch, keď v roku 1976 zorganizovali prvú súťažnú prehliadku dedinských folklórnych skupín. Uskutočnila sa v Bojnej, zúčastnili sa jej

popri už fungujúcej folklórnej skupine zo Kšínnej nové folklórne skupiny z obcí: **Brodzany, Hradište**, Nemčice, Prašice a Veľký Klíž. V nasledujúcich rokoch sa konali striedavo vo viacerých obciach okresné folklórne slávnosti, kde folklórne skupiny vystupovali. Po niekoľko rokov úspešne účinkovali na folklórnom festivale na Myjave.

Cieľom výskumu organizovaného KOS-om v Bratislave bolo získané informácie a piesne sprístupniť záujemcom v publikáciách a tance filmom. Nadriadený orgán, vtedajší KNV však akciu predčasne ukončil.

Materiály z výskumu boli niekoľkokrát účelne využité: v spomínaných výstupoch dedinských folklórnych skupín, v 80. rokoch som postavil vo folklórnom programe súboru Ekonóm v Bratislave pol hodinový programový blok piesní, tancov a hudby, ktorý mal veľmi dobrý divácky ohlas i pozitívne posúdenie odbornou verejnosťou ako aj porotami na súťažiach.

Splnenie cieľov výskumu som realizoval už ako súkromnú iniciatívu vydaním publikácie *Ludové tance a tanečné tradície z okolia Topoľčian*, vyšla v roku 1999. Na 140 stranách obsahuje opisy tanečných príležitostí, 70 notových zápisov piesní k improvizáčnym a strofickým tancom, opisy týchto tancov, podľa ktorých je možné tance rekonštruovať.

Ing. Jozef Lehocký / V. Trvalec

Foto: Ľuboš Gallo, júl 2018
Partizánske - Šimonovany

<https://www.youtube.com/watch?v=QoJmcG6L538>

<https://www.youtube.com/watch?v=r7syhL8GU1Y>

Klikni na linky

Hradištský kroj

Spracoval:
trvalec.vladimir@centrum.sk

3.12.2018

Dobrý deň, pán Lehocký.

Vaše informácie som zobral na vedomie. K veci budem môcť viac napísať až po rozhovore s primátorom nášho mesta,
S pozdravom a s poďakovaním.
V. Trvalec.

... Súčasťou akcie by malo byť aj fotografické zdokumentovanie starých domov v jednotlivých obciach, ktoré sa ako tak dajú považovať za ľudové.

... Vybrané fotografie sa v publikácii tiež použijú..

1.11. 2018 / 08:13 hod

> Od: "J. Lehocký" <lehocky@gmail.com>
> Komu: "V.Trvalec" <trvalec.vladimir@centrum.sk>
> Dátum: 11.11.2018 22:05
> Predmet: RE: K nahliadnutiu - v prílohe
>

Dobrý deň, pán Trvalec,

výskum na Topoľčiansku som pred 30 rokmi. Vzhľadom na značnú veľkosť tohto územia a jeho značnú geografickú členitosť 30 dedín nie je veľké číslo. Ale dosť na to, že sa dá charakterizovať, že prejavy tradičnej ľudovej kultúry, ktoré som sledoval, sú tu do značnej miery podobné, nie zásadné odlišné.

Vás by pravdepodobne zaujímali predovšetkým lokality terajšieho okresu Partizánske. V publikácii som veci sledoval z pohľadu na región, či na jeho časti. Nahrávky sú na magnetofónových kotúčoch, nie sú zdigitalizované. Vydavateľom bola organizácia, ktorá dnes už asi neexistuje
Zdraví Vás Jozef Lehocký

From: V. Trvalec [mailto:trvalec.vladimir@centrum.sk]

Sent: Tuesday, October 30, 2018 9:32 AM

To: Jozef Lehocký

VIDEO: Veľká Hradná, Dubodiel a obce terajšieho okresu Partizánske boli súčasťou bývalého okresu Topoľčany, ktorého územie sa v podstate zhodovalo s územím, ktoré môžeme v zmysle folklórnych znakov napriek rozdielom uvádzať ako STREDNÉ PONITRIE.

...**Krutlík** je príkladom, že je ešte možné niečo zaujímavého vypátrať. **Nám však viac ide o folklórne záležitosti spojené so sídlami terajšieho okresu Partizánske. Možní spolupracovníci v jednotlivých obciach nášho okresu so záujmom o tradície, folklór, kultúru, históriu, ktorí sú ochotní byť nápomocní ohľadne vydania mienenej publikácie, kontaktujte nás.**

Veci si spresníme / 0904545271 - mobil

trvalec.vladimir@centrum.sk

https://www.youtube.com/watch?v=-xZEU_0IEDg

Jozef Petrik - krutlik

Teta Zuzka - v archíve televízie JOJ sa dá nájsť celá relácia

<https://www.youtube.com/watch?v=g15LGa9KyR0>

<https://www.youtube.com/watch?v=rjUHqbdexPQ>

Stretnutie s pamätničkou

Prezerám si fotografie z tohtoročného stavania mája v Centre sociálnych služieb v Partizánskom. Takto spestrujú starkým už pár rokov ich pobyt v zariadení členovia FS Jánošík Senior. Na jednej fotke vidím známu tvár - výkonu jánošíkarov sa prizera aj bývalá vedúca folklórnej skupiny, dnes už 97-ročná Mária Fodorová z Hradišťa. Pôsobila v nej na prelome sedemdesiatych a osemdesiatych rokov minulého storočia. Skupina vznikla na podnet Trenčana, ktorý v tom čase robil v našom regióne folklórny výskum. Chcel zaznamenať a zachovať tradície, ktorých nositeľmi boli ešte žijúci pamätníci. Ak sa niečo z folklórnych tradícií regiónu Ponitria zachovalo, má na tom zásluhu aj pani Fodorová. -vtc-

Kolačno má vlastné múzeum

Obec Kolačno a Hornonitrianske múzeum v Prievidzi, ktorého zriaďovateľom je Trenčiansky samosprávny kraj, v októbri otvorili novozriadenú expozíciu obecného múzea.

V priestoroch bývalej kolačnianskej školy svoje miesto našli nielen predmety každodennej potreby, ale aj dobové fotografie, odevy či nábytok. „Múzeum sa zriadilo kvôli tomu, že prišli noví obyvatelia a búrali sa domy, aby sme niečo zachovali pre naše budúce generácie,“ povedala starostka obce Lýdia Petříková. Podľa jej slov občania najskôr nosili historické predmety na obecný úrad. Napokon sa ich tam zhromaždilo dosť na to, aby riaditeľka Hornonitrianskeho múzea odsúhlasila zriadenie obcej expozície. Tú slávnostne otvorili 12. októbra a vystavované kúsky sú sku-

točne zaujímavé. Múzeum je prístupné aj širokej verejnosti. „Každý párnny týždeň bude otvorené v piatok na hodinku a v nedeľu, keď ľudia majú viac času. Múzeum je po ceste na cintorín, takže ľudia sa môžu zastaviť, keď pôjdu okolo a budú sa aj tešiť, že áno, my sme to sem dali a obec to nevyhodila a bude to tak uchované pre naše pravnúčence,“ objasnila starostka. Viac informácií o otváracích hodinách múzea či o možnostiach darovania ďalších historických predmetov získate na obecnom úrade.

(vs), foto: MTP

Múzeum si boli obzrieť aj deti z materskej školy

O pani Fodorovej: Tempo. Ročník LXXVII, číslo 21 / r. 2016

... Po niekoľkých návštevách sa pani Fodorová začala rozpomätať na čoraz viac piesní a vypadalo to tak, že sa po rokoch urobí zvukový záznam jej spevu, niekoľkých neznámych piesní a menej, či viac textovo, hudobne odlišných variant piesní na Slovensku všeobecne známych, ktoré by boli využiteľné. Ukázalo sa však, v generáciách ovplyvnených zakladateľmi folklórneho súboru, ktorý roky pôsobí v našom okresnom meste, ktorí pochádzali z iných končín Slovenska je zotrvačnosťou ich vplyv stále prítomný. O spracovávanie folklóru okolia svojho pôsobenia nemali patričný záujem. Aj preto sa mnohé vytratilo do zabudnutia. Vydanie **obrázkovo-textovej publikácie**, by malo urobiť náš okres, región o niečo známejším, zároveň by bolo z čoho čerpať pri tvorbe programov, vyvrátil by sa názor niektorých, že TU nič nebolo.

Ohľadne získania potrebného budeme si musieť vystačiť sami a musíme sa spoľahnúť na pomoc iniciatívnych v každej konkrétnej obci. Tým, ktorí priložia ruku k dielu patrí vopred poďakovanie. Predbežný návrh, ako asi na to je uvedený nižšie.

Ako na to?

Kto si prečíta aj túto stranu potvrdí, že má o vec určitý záujem. Predstavitelia samospráv obcí môžu prispieť tým, že s touto záležitosťou vo svojich obciach zoznámia vhodných ľudí, že im TOTO pošlú s prísľubom aspoň morálnej podpory. Ak budú ochotní ohľadne tohto projektu v obci vykonať potrebné. Predpokladom je, že starostovia obcí budú mať záujem túto záležitosť rozhábať. Projekt bol ako prvému predložený primátorovi nášho okresného mesta. Zaujal k nemu kladný postoj. Veríme, že TU uvedené, v podstate školiace ochotných priložiť ruku k dielu bude správne pochopené. Starostovia svojich občanov poznajú, vedia najlepšie, kto môže byť schopný a ochotný na zdokumentovaní požadovaného vo svojej obci popracovať a prispieť tým k vydaniu publikácie. Nemal by to byť iba osamelý jedinec. Malý kolektív je väčšou zárukou, že sa potrebné nazhromaždí včas. Niekde sa bude asi musieť vyhlásiť doslova pátranie po zachovaných origináloch krojov, či po ich súčiastiach. Ich novšie repliky sa môžu zdokumentovať, nafotiť len v prípade, ak sa originály krojov, ich súčastí nenájdu. Iba vtedy, ak sa vie, že repliky boli urobené podľa originálu miestneho kroja dostatočne verne. Bude vítané, ak fotografie budú mať primeranú technickú, a výtvarnú úroveň. Z viac fotografií sa urobí výber. Každá obec bude mať v publikácii vyhradený približne rovnaký priestor. Na úvodnú stranu každej obce bude daná ozaj len krátka jej história. Súčasťou úvodnej strany za každú obec má byť najlepšia z fotografií v obci zatiaľ stojacích starých domov, stodôl, stavieb, ktoré sa dajú zjednodušene označiť za ľudové. Treba obrazovo zdokumentovať aj ich zaujímavejšie detaily. Dvere, okná a iné ozdobné prvky. Malá poznámka: Už dávnejšie neudržiavané, či už rozpadajúce sa domy sa tiež dajú nafotiť zaujímavo.

... Po úvodnej strane bude nasledovať obrázková časť - KROJE a ich súčasti. Približne na spôsob knihy **Odetí do krásy**. Pozrite si videa. Na obe témy môžete dodať skeny starších a starých fotografií. Pokiaľ je v obci novší, či nový dom a je zjavné, že staviteľ vychádzal z miestnej staveľskej tradície, taká fotografia bude tiež použiteľná. Že aj takto sa stavia, toho dôkazom je napríklad rázovitá ulička **Zádvorie, v mestskej časti Návojojvce**. Za každú obec môžete do publikácie dodať aspoň jeden, do tlače použiteľný notový zápis ľudovej piesne, ktorá sa v obci považuje za vlastnú. Nie je vylúčené, že súčasťou publikácie bude aj CD, výber z piesní zaznamenaných Ing. Jozefom Lehockým a že k nim bude priradená aj tá vaša.

VT

K tomu, aby okres Partizánske, jednotlivé obce okresu boli tiež navštevované môže prispieť svojim dielom aj vydanie navrhovanej publikácie.

Za každú obec by asi mali v nej byť uvedení najaktívnejší naši budúci spolupracovníci, prispievatelia.

Aktualizované informácie hľadajte na: www.galax.skylan.sk v sekcii **Odetí do krásy** v obciach okresu Partizánske

Nižšie - linky videí súvisiace s témou

Odetí do krásy

https://www.youtube.com/watch?v=aOc_ZmDT1-U

https://www.youtube.com/watch?v=f_vNqoaoojM

Dobrá správa

<https://www.ta3.com/clanok/1149413/vlada-podpori-tradicie-na-slovensky-folklor-pojde-vyse-miliona-eur.html>

Lokalizácia obcí okresu Partizánske

http://www.sodbtn.sk/obce/okres.php?kod_okresu=305

Ľudový odev - obec Skačany

<http://www.skacany.sk/ludovy-odev.html>

Mapa

<https://mapa-mapy.info.sk/mapa/okres-partizanske-trenciansky-kraj-slovensko/>

Slavic women in ethno dresses

<https://www.youtube.com/watch?v=yOEjhdUyDOY>

Fotografie do publikácie posielajte prosím na:

galaxfest@gmail.com

www.galax.skylan.sk

Komunikácia cez:

trvalec.vladimir@centrum.sk

- Toto drievko sa volá krutlik. Bol to pracovný nástroj, ktorý sa podľa informátora využíval aj ako tanečná rekvizita.

25.1.2020 slávnostným koncertom FS Jánošík z Partizánskeho oslávil 70. výročie svojho vzniku.

<https://www.youtube.com/watch?v=ILw5-8E6Q4Y>

<https://www.youtube.com/watch?v=9kp2oJnwFpw>

Obrázky z Čičmian, Čavoj, Zliechova.

Verme, že k 75. výročiu tento súbor už bude mať v programe jednu, dve choreografie vzťahujúce sa na najbližšie obce svojho pôsobiska, na obce terajšieho okresu Partizánske, či na inú časť STREDNÉHO PONITRIA. Verme, že v spomenutých obciach budú môcť do dvoch, troch rokov čerpať informácie z publikácie, k zrodu ktorej svojim dielom môžu prispieť. Verme, že k jej fotografickej časti bude môcť byť pridružený minimálne výber z výskumnej práce Ing. Jozefa Lehotského, ktorý bol zameraný na dnešné okresy Partizánske, Bánovce nad Bebravou, Topoľčany. Pred rokmi zaznamenané, v mnohých prípadoch už zabudnuté sa tak má možnosť vrátiť domov. Či a ako informácie budú DOMA využité, to bude záležať zas len na iniciatíve kultúre, folklóru sa venujúcich v konkrétnych obciach. Publikácia mála byť pôvodne iba obrázkovou, reprezentatívnou. Bolo by však asi chybou nepokúsiť sa, aby splnila zároveň aj naznačovaný účel.

<https://www.youtube.com/watch?v=zXkt2aOAvml>

Naši severní susedia / Možná inšpirácia

Spracoval:

trvalec.vladimir@centrum.sk

Aktualizované:

11.3.2020

<https://www.youtube.com/watch?v=cX5JSrPBHF8>

https://www.youtube.com/watch?v=vDItUKlij_o

SkyLAN
Internet - Televízia - Peuná linka

- KONIEC -